

The background features a light-colored wavy pattern. On the left side, there are several large, vibrant red flowers with yellow centers, and scattered red petals. A red grid is overlaid on the image, with a prominent vertical bar on the right side.

*Нæ
рæсугъд
мадæлон
æвзаг.*

Темæ: Литературон-музыкалон изæр.
«Нæ рæсугъд мадæлон æвзаг».

- Нысан:
1. Скъоладзаутæн бамбарын кæнын мадæлон æвзаджы ахадындынад царды.
 2. Ахуыргæнинагты зæрдæты райхъал кæнын мадæлон æвзагмæ уарзондынад, аудындынад æмæ йæ сомбоныл хъуыды кæнын.
 3. Зонын æмæ аргъ кæнын æвзагзонынады ахуыргæндты, фысджыты, поэтты.

Эпиграф: Ирон æвзагыл равдисæн ис тæккæ уæздандæр, арфдæр æмæ тыхджындæр хъуыдытæ æмæ æнкъарæнтæ. Уыцы хорз æууæлтæй хайджы цы æвзаг уа, уымæн мæлæн нæй» (Плиты Грис).

Ирон æвзаг, ирон фарн. Ирон æвзаг нæ фæхицæн кæнын нæ уадзы, сæрыстыр кæмæй стæм, уыцы историйæ. Нæ ирон фарны ис нæ удыхъæды адæймагдзинад æмæ нæ рæстдзинад. Ирон æгъдау нæ бæтты кæрæдзиуыл, ирон æгъдаутты бындуртæ сты нæ рагфыдæлты ариаг дины, Заратустра кæй бабæстон кодта, уым.

Раздæр адæм хъуыды кодтой зæхх – лæууы æртæ пылыл. Зæхх нæ, нæ ирондзинад лæууы æртæ пылыл: ирон æвзаг, ирон фарн, ирон æгъдау.

Фыдыбæстæ... Ныййарæг зæхх... Мадæлон
æвзаг! Фыдæлтæй нын цы стыр хæзнатæ
баззад, уыдон. Куыд адджын æмæ кыд хæстæг
сты зæрдæмæ ацы ныхæстæ! Цыдæр
хъармдзинад бауадзынц адæймаджы буары,
цæстытыл ауайынц бæрзонд хæхтæ,
дидинаæгджын фæзтæ, хæл-хæлгæнаг дæтты
уынæр, цъиуты зард. Уый Ирыстоны алæмæты
æрдз. Уый Иры зæххыл хъуысынц нæ рæсугъд
ирон æвзаджы мыртæ.

Зарæг: «Мæ Ирыстон».(Слайдтæ).

Северная Осетия

Алания

ХЕЛЛЕНАМИ НЬОЖ РОЩА ХЕЛЛЕНА

St. George's Church in Vladikavkaz

Хъæздыг æмæ æвидигæ у мадæлон æвзаг ирон адæмæн. Мадæлон æвзаджы ахадгæ къæбицæй айдæнау зынынц адæмы æппæт культурæ æд цин, æд маст, къуыхцытæ æмæ æнтыстытимæ.

Ныййарæджы номимæ баст у алы адæмон æвзаг дæр.

Ирон адæм æй хуымæтæджы йæ номæй нæ рахуыдтой. Уымæй йæ базонаем, æппæты фыццаг уымæй фехъусæм йæ зæллангæнаг мырты зард. Уый фæрцы сын банкъарæм сæ тых, сæ намыс.

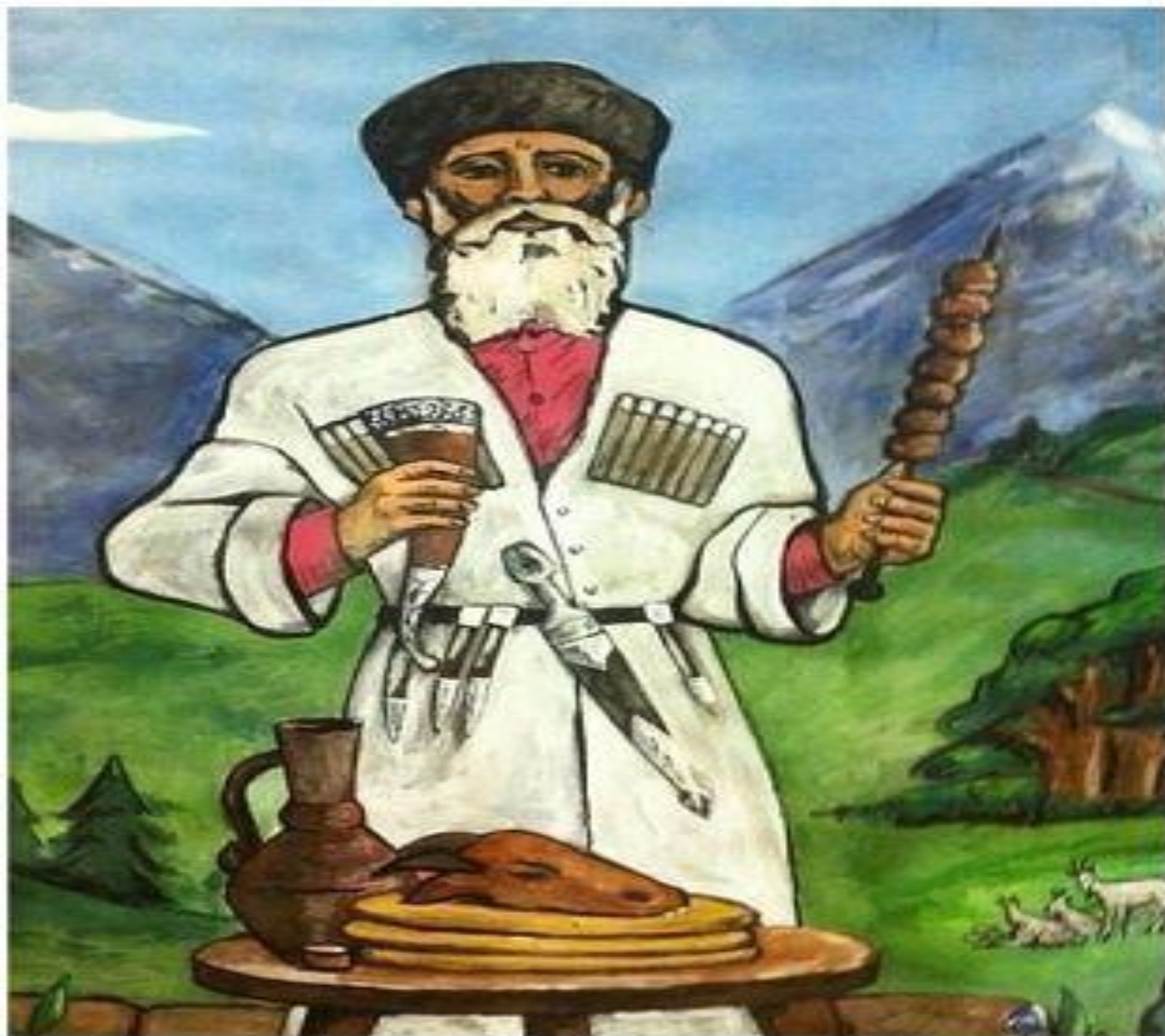
Æмдзæвгæ: «Мадæлон æвзаг».

Иронау дзурут!

Иры адæм, ирон æвзаг сызгъæрин у!

Нæй æрмаест номæй Ирон — Уарз дæ
бæстæ, де 'взаг зон!

1899 азы, 15 майы Ирыстоныл æрцыд стыр хорздзинад –
мыхуыры рацыд нæ уарзон поэт – Хетæгкаты Къостайы
æнæмæлгæ чиныг «Ирон фæндыр». Сæдæ азы фæстæ та –
1999 азы нæ республикайы президент Дзасохты Алыксандр
рауагъта Указ, 15 май куыд суа- ирон æвзаг æмæ
литературайы бæрæгбон.

ДЕНЬ

ОСЕТИНСКОГО ЯЗЫКА

15 мая

КОСТА.

ІРОН ФЕВІДУР.

ЗЕРДЕІ САБЛЕСТЕ,
ЗАРДЖУТЛЕ, КАДЖУТЛЕ
ӘМӨ
АЕМЫСЛЕНДТЕ,

ФУНДАМЕНТАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
СОГПИ
№ 100339
ВЛАДИКАВКАЗЪ.
Ташо-Литография З. Н. Шумилова.
1899.

ИРОН
№ 2707
СОГПИ
Кабарет Осет. Языков

Уалдзæг нæм фарны къах куы æрбавæры, уæд Ирыстоны дзыллæтæ 15 майы кадджын уавæры сбæрæг кæнынц- Ирон æвзаджы бæрæгбон. Цалынмæ адæм нæ фесæфта йе взаг, уæдмæ йæ фарн цæры. Йæхи æцæг ирон чи хоны, йе взаг стыр хæзнайыл чи нымайы. Йæ сыгъдæгдзинадыл тох чи кæны, цытджын Къоста фидар бындур кæмæн сæвæрдта, уыцы æвзаг æмæ литературæ никуы фесæфдзæн.

Сты зондæн уацхæссæг æппæт дунейы æвзæгтæ
Нæ дзы æвзарын хæстæг æмæ дæрддаг.
Фæлæ ныххойыс зæрдæйы къæсæртæ,
Æрмæстдæр ды- нæ мадæлон æвзаг!

Æмдзæвгæ: «Ирон æвзаг».

КАЕД ДАЕ ИРОН

УАЕД ДЕ 'ВЗАГ ЗОН !

Абон бæрæг кæнаæм ирон æвзаджы бæрæгбон.
Уæдæ цавæр бæрæгбон фидауы æнæ фæндырæй,
æнæ зарæгæй.

Æмдзæвгæ: «Фæндыр- фыдæлты хæзна».
Видеоклип.

Зарæг: «Æз ирон чызг дæн». (Слайдтæ).

Æвзаг у царды ахсджиагдæр фæрæз, нæ ирон адæмы
иузæрддиондзинады æвдисæн, райгуыраен бæстæмæ нæ
зæрдæйы цин, нæ уарзондзинады æвдисæн.

Мадæлон æвзаг! Цас рæсугъд æмæ аив хъуыдытæ
сæвзæрын кæны адæймаджы зæрдæйы. Куыд зынаргъ у.
Цы диссаг у йæ ахадындынад. Адæймаг æцæгæлон ран
куы фехъусы йæ мадæлон æвзагыл ныхас, уæд ыл цыма
æнтæф бон сатæг дымгæ сæмбæлд, цама йыл ныййарæг
мад баузæлыд, уыйау æхсызгон вæййы. Æвзаг у не
стырдæр аудинаг нæ нацийы историон æмæ ирон адæмы
культурон хæзна.

Æмдзæвгæ: « Нæ рæсугъд мадæлон æвзаг ».

АЕЗ

ИРОН ԶԵՅԱԴ

Ирон æвзагыл цæрæнбонты фыстой æмæ фысдзысты сæ зæрдæйы æнкъарæнтæ фысджытæ æмæ поэттæ.

Уыдоны æмрæнхъ лæууынц æвзагзонынады ахуыргæндтæ. Ирон æвзагыл бирæ бакуыста академик Андрей Шегрен. Цард 1794-1855 азты. Шегрен дыууæ азы фæцар Ирыстоны. Æмæ сахуыр кодта ирон æвзаджы диалекттæ Сæрдæй-зымæгæй зылди ирон хъæутыл, ахуыр кодта ирон адæмы истори æмæ æвзаг. Ныффыста чиныг «Ирон грамматикæ».

Ирон æвзаг æмæ культурайы рæзтыл ноджы фылдæр хæрзты байыд академик Всеволод Миллер. Цард 1848-1925 азты. Фыццаг хатт Ирыстонмæ сæфтыд 1979 азы хæрз æрыгонæй. Уæдæй фæстæмæ Ирыстоныл фæзылд цыппар сæрды дæргъы. Ирон адæмы цардыуаг Миллеры зæрдæмæ ноджы тынгдæр бахызт. Не взагимæ ахуыр кодта фольклор, этнографи, археологи. Истори. Тынг хорз базыдта ирон æвзаг æмæ æнцонæй дзырдта ирон куырыхон хистæртимæ, лæмбынæг хъуыста кадджытæм, аргъæуттæм. æмбисæндтæм.

Фрацузаг стыр ахуыргонд Жорж Дюмезиль Ирыстоны зæххыл никуы рлæууыд, фæлæ бындуронæй сахуыр кодта кавказаг адæмты филологи, уыдонимæ туркаг ирæтты æвзаг, истори æмæ адæмы сфæлдыстад, уæлдайдæр та нарты кадджытæ. Нарты кадджыты кæд ахуыргæндты иу къорд нымайынц Кавказы адæмты иумæйаг сфæлдыстадыл, уæд Жорж Дюмезиль загъта: « Уыцы диссаг дзырддаг нæу. Уымæн нæу, æмæ æвзаг æмæ фольклорæй ирæттæ индоевропейаг адæмты традицитæ бахъахъхъæныгмæ.

Абайты Васо уыд стыр ирон ахуыргонд, лингвист. Райгуырд 1900 азы хæххон хъæу Къобы, Арвыкомы фæндаджы был. 1925 азы каст фæци Ленинграды университет. Уæдæй фæстæмæ куыста æвзагзонынады æмæ ахуыры алы къабæзты. Раиртæста бирæ ахсджиаг æмæ вазыгджын фарстатæ. Йæ куыстытæй уæлдай ахадгæ дæр стыб «Ирон æвзаг æмæ фольклор», «Нарты эпос», «Уырыссаг ирон дзырдурат», «Ирон æвзаджы историон-этимологон дзырдурат». Васойы зонынц алы бæстæты дæр æмæ йын стыр аргъ кæнынц йæ зонадон куысты тыххæй. Абайты Васо нымæд у ирон æмæ ирайнаг æвзагзонынады тæккæ зындгонддæр æвзагиртасæгыл.

Ирон удыхъæдæй уынгæг хæхты цъассытæй бирæ дарддæрмæ чи касти æмæ нæ фидæн чи уыдта, ахæм куырыхонтæ уыдысты: Æгъуызаты Иуане, Хъаныхъуаты Инал, Хетæгкаты Къоста. Гæдиаты Секъа, Дзасохты Гиго, Гæдиаты Цомахъ, Нигер æмæ бирæ æндæртæ. Мах абон ныллæг кувæм нæ сæртæй, не взаг абон кæй руаджы зæлы, нæ уыцы разагъды лæгтæн.

Зарæг: «Ирон дзырд».

✓ ИРОН ДЗЫРД ✚

Дæ зæрдæйы бынаей цы бæстæйы уарзыс,
Гъе уый у дæ хъысмæт, дæ ном.
Ирон дзырд у махæн нæ фыдæлты намыс,
Ирон дзырд — нæ Иры цæсгом.

Æз балбæлас федтон æрвдидинаг калгæ,
Уый ног чындзау дардмæ зындис.
Æхсызгон рухс уагъта сызгъæринау арвмæ,—
Гъе уый кæд ирон дзырд уыдис.

Ирон дзырд, мæ хуртæ, æнусты цæргæс у,
Цæй рагæй йæ агуыртон æз!
Ирон дзырд, ирон дзырд... Уый мады æнгæс у.
Ирон дзырд — Хуыцауы хъæлаес.

Ирон дзырд у хурдзæсгом, зæххыл нæ цуды,
У арв та йæ базырты бар.
Уый уалдзыгон бонау йæ мидбылты худы,
Уый гом кæны зæрдæйы дуар.

Дæ зæрдæйы бынаей цы бæстæйы уарзыс,
Гъе уый у дæ хъысмæт, дæ ном.
Ирон дзырд у махæн нæ фыдæлты намыс,
Ирон дзырд — нæ Иры цæсгом.

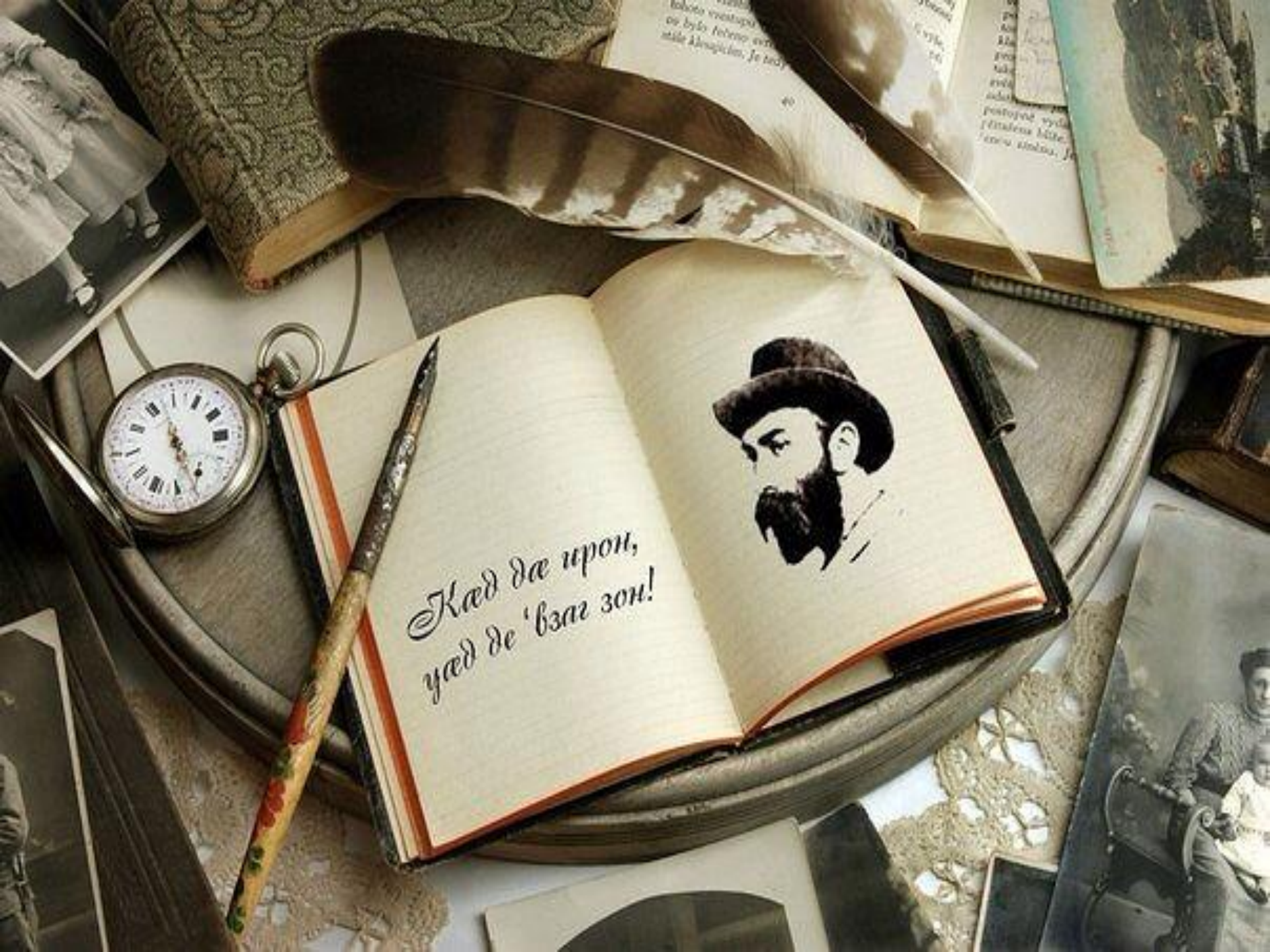
Ахсджиаг у мадæлон æвзаг, хъуамæ алы ирон адæймаг дæр зона йæ мадæлон æвзаг. Уый афтæ куы нæ уаиæ, уæд мах абон куыд хъусиккам, æмбариккам ирон адæмы уарзон фырт, нæ сæрхъуызой- Хетæгкаты Къостайы уацмыстæ?

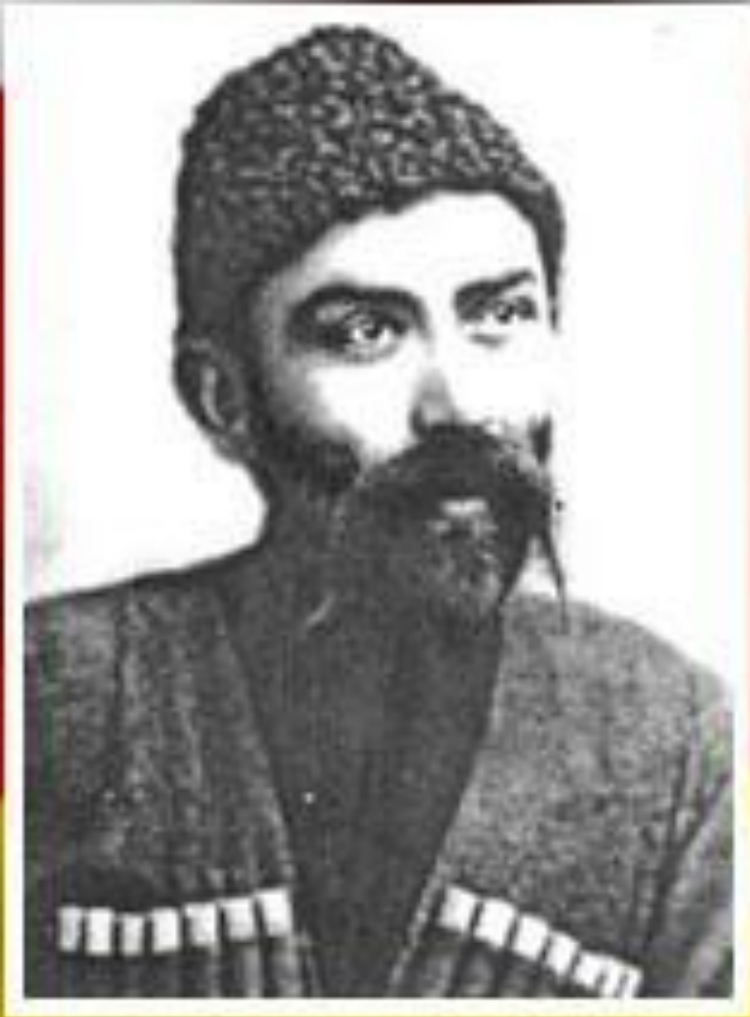
Æвæдза ирон адæм тынг амондджын сты, уымæн æмæ нын ис æмбисонды тырыса – Къоста.

Къоста скадджын кодта ирон адæмы ном, сыгъзæрин дамгъæтæй йæ ныффыста Кады тырысайыл. Махæй æнамонддæр уæд нæ уыдзæн æмæ искуы тырыса дæлæмæ куы руадзæм.

Æмдзæвгæ: «Нæ Иры намыс». (Слайдтæ Къостайы къамтæ).

Kæd dæ ɪrou,
yæd de 'vzaz zou!

Алы æвзаджы хъысмæт дæр аразгæ у йæ адæмæй.
Уыдон сты йæ сафæг дæр æмæ йæ аразæг дæр.

Видеоклип: Кæд дæхи хоныс ирон, уæ дæ мадæлон
æвзаг зон».

Мах хъуамæ бахъахъхъæнаем цæсты гагуыйау нæ
фыдæлты хæзна – нæ мадæлон æвзаг, уæм
сæрыстыр нæ Ирыстонæй, не гъдау, нæ адæмæй.

Æмдзæвгæ: « Ирон æвзаг».

**ДЗУРУТ
НÆ
ФЫДАЕЛТЫ
ÆВЗАГЫЛ.**

ИРОНАУ ДЗУР

Фæлæ, хъыгагæн, бирæтæ ирон æвзаг сæ сæрмæ нал хæссынц. Уыдон сты æнæфенд, цыбыр зонды хицау. Йе взагыл былысчъил чи кæны, уымæй хорз адæймаг никуы рауайдзæн., уымæ хорз фидæн не нхъæлмæ кæсы, мæнæ бæласыл бадгæйæ, къалиу йæ быны, чилыг кæны, уый хуызæн.

Æмдзæвгæтæ; «Уайдзæф».

« Не взаг – нæ хæзна».

« Сагъæс».

Сценкæ.

Абон мах куыд бамбæрстам, афтæмæй «Ирон лæг хъуамæ баззайа иронæй». Афтæ фыста Айларты Михал. Афтæ хъуамæ хъуыды кæна алы æцæг ирон дæр.

Æмдзæвгæ: «Ирон лæг хъуамæ баззайа иронæй».

Видеоклип: «Хистæрты ныстуан».

Уæдæ не взаджы хъысмæт аразгæ у не ппæтæй дæр æмæ йыл хъуамæ иумæ зæрдиагæй кусæм.

Уарзæм нæ мадæлон æвзаг, мадæй зынаргъдæр нæй, мады руаджы базонæм, цы взагыл дзурæм, уый æмæ йын кад кæнын хъæуы цæрæнбонты.

Æппæт архайджытæ дæр рацыдысты æмæ иумæ дзурынц радгай куплетгай ирон æвзаджы тыххæй.

О, ме сфæлдисæг, стыр Хуыцау!
Æз арфæгонд фæдæн дæуæй-
Кæй мæ раттай зæххыл ИРОНЁЙ.

Дзуррут иронау